

- Likwidazzjoni arbitrio boni viri fin-nuqqas ta' rendikont ġust

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 29 ta' Settembru 2022

Rikors Nru. 542/2009 GM

Paolino sive Lino karta tal-identita` numru 460840 (M), Mario karta tal-identita` numru 428043 (M) u Anthony karta tal-identita` numru 405149 (M) ilkoll ahwa Tonna, u stante l-mewt ta' Mario Tonna fis-7 ta' Diċembru 2017 u b' digriet tad-9 ta' Marzu 2019 l-atti in kawntu ghall-interess tieghu ġew trasfuži f'isem l-armla tieghu Lucienne Tonna (KI 2013294P) u wliedu Dionne Tonna Trifiro ID 338895M u Kristil Lund Tonna (ID 73981M)

VS

Carmen Cacciattolo

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Ġuramentat ta' Paolino Tonna et li permezz tiegħu wara li ppremettew illi :

1. L-intimata Carmen Cacciattolo hija prokuratriċi tal-esponenti in kwantu għas-sehem ereditarju tagħhom fil-wirt ta' ommhom Genoveffa Tonna nee' Camoin, u oħthom Silvia Tonna, kif ser jrrrżulta fil-kors tax-xhieda u kif ammess mill-istess Carmen Cacciattolo fl-atti tal-kawża avviż 21/03 fl-ismijiet "Carmen Cacciattolo armla ta' Charles Cacciattolo vs Mario Tonna, Lino Tonna u Anthony Tonna" , deċiża finalment mill-Qorti tal-Appell sede inferjuri fis-17 ta' April 2009.
2. L-esponenti diversi drabi talbu rendikont ta' dawn l-assi kreditarji għaliex kienet tirċievi pensjonijiet, imgħaxijiet, kellha l-pussess ta' dehebijiet u haġar prezzjuż ieħor; kellha wkoll f'idejha assi ereditarji oħra inklużi dokumenti;
3. L-intimata għet mitluba rendikont diversi drabi, iżda inutilment anke għet mistoqsija fil-Qorti;

Talbu lil din il-Qorti sabiex:

- 1 Taċċetta l-konsistenza tal-assi ereditarji tad-decui Genoveffa Tonna u Silvia Tonna;
- 2 Tikkundanna lill-intimata sabiex fi żmien qasir u perentorju tagħti rendikont tal-assi ereditarji minnha amministrati bħala prokuratriċi u bir-riserva li dan jiġi impunjat;
- 3 Fin-nuqqas tal-intimata illi l-esponenti jkunu awtorizzati li jipprezentaw huma rendikont minnhom konfermat bil-ġurament li jagħmel stat bejn il-partijiet.
- 4 Tikkundanna lill-intimata trodd lura lill-eredita' l-oġġetti fil-pussess tagħha jew dawk illi għandha tagħti kont għalihom.

Rat ir-Risposta Ġuramentata tal-imsemmija konvenuta Carmen Cacciattolo li permezz tagħha eċċepiet illi :-

1. Kif jidher mill-paragrafu (1) tar-rikors tal-atturi, il-pretensjoni tagħhom tirrigwarda dak li jippretendu li għamlet l-esponenti bħala prokuratriċi tagħhom in kwantu għas-sehem ereditarju tagħhom fil-wirt ta' ommhom Ginoveffa Tonna u fil-wirt ta' oħthom Silvia Tonna.
2. L-esponenti qatt ma kienet il-prokuratriċi ta' hutha l-atturi a rigward ta' dan l-assi ereditarju ta' ommhom Genoveffa Tonna nee` Camion u ta' oħthom Silvia Tonna kif hemm allegat fl-imsemmi paragrafu (1) tal-imsemmi rikors.
3. Tant ma kienetx prokuratriċi tagħhom dwar l-istess assi li b'ittra uffiċjali tal-24 ta' Lulju 2002 (Dok A hawn anness) l-esponenti kienet interpellat lill-atturi bħala ko eredi biex iħallsuha għas-servizzi minnha rezi lil Silvia Tonna fil-marda serja tagħha kif ukoll biex jaddivjenu għall-qsim tal-għamara u oġġetti oħra tal-istess Silvia Tonna li kienu jinsabu fil-kustodja tal-attur Mario Tonna.
4. L-imsemmija ittra uffiċjali giet segwita b' ittra uffiċjali oħra tad-29 ta' Novembru 2004 (Dok B) fejn l-esponenti irrispingiet l-allegazzjonijiet tal-atturi magħmula fl-ittra uffiċjali tagħhom tat-22 ta' Novembru 2004 (Dok C u fejn reġgħet interpellat lil Mario Tonna jersaq għal likwidazzjoni u diviżjoni tal-għamara ta' oħthom li kienet fil-pussess tiegħu skont il-lista markata Dok B annessa mal-istess ittra uffiċjali.
5. Dawn l-ittri uffiċjali kollha kif ukoll oħrajn sussegwenti juru li apparti l-kreditu tal-esponenti għall-ħlas ta' servigi, il-kwistjonijiet l-oħra li kien hemm bejn il-kontendenti kienu kwistjonijiet li jeżistu bejn ko-eredi u mhux kwistjonijiet bejn prokuratriċi u l-mandanti tagħha, cioe` l-atturi.
6. L-attriċi kienet ukoll bagħtet ittra uffiċjali fid-19 ta Novembru 2002 (Dok K) lill-atturi odjerni biex dawna bħala eredi ta' oħthom Silvia Tonna iħallsuha kull wieħed minnhom is-somma ta' Lm107.06 Maltin sehemu mis-somma ta' Lm428.24,2 Maltin li hija kellha tirrifondi lid-Dipartiment tas-Sigurta` Soċjali mħallsa żejda lill-istess Silvia. L-attur odjern Paolino Torma ħallas sehemu minn din is-soma cioe`

107.06 Maltin u qatt ma avanza l-pretenzjoni li l-esponenti kienet qiegħda tamministra bħala prokuratriċi tiegħu l-assi ta' Silvia Tonna u talabha rendikont ta' dak l-amministrazzjoni. Għalhekk it-talbiet tal-atturi biex jiġu aċċertati l-imsemmija assi ereditarji ta' ommhom u ta' oħthom u sabiex l-esponenti tiġi konsegwentement ikkundannata biex tagħti rendikont tal-amministrazzjoni tagħha tal-imsemmija assi għandhom jiġu riġettati bl-ispejjeż kontra tagħhom billi l-esponenti qatt ma kienet giet inkarigata mill-atturi li tagħmel din l-amministrazzjoni.

7. Jista' jizdied li l-esponenti kienet imbagħad intavolat kawża kontra l-atturi preżenti (Avviż nru 21/03SM Carmela Cacciattolo armla ta' Charles Cacciattolo vs Mario Tonna, Lino Tonna u Anthony Tonna) għall-ħlas tal-imsemmija serviġi u kif jidher mis-sentenza mogħtija fis-17 ta April 2009 mill-Qorti tal-Appell, Sede Inferjuri, l-atturi odjerni ġew ikkundannati biex iħallsu lill-esponenti s-somma ta' sebat elef tmien mija wieħed u disgħin ewro tnejn u disgħin ċenteżimi (€7891.92) bl-ispejjes kollha ta' dik il-kawża. Kien biss wara din is-sentenza kontra tagħhom u wara dawn is-snin kollha li l-atturi għamlu l-kawża preżenti.

Rat is-sentenza *in parte* mogħtija minnha fl-14 ta' Marzu, 2019, li biha u għar-raġunijiet hemm imfissra, ċaħdet l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta, laqgħet it-tieni talba u ordnat lill-konvenuta tagħti kont maħluf tal-assi minnha amministrati ta' Genoveffa Tonna u Silvia Tonna.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Appell mogħtija fit-28 ta' April 2021 li kkonfermat s-sentenza suriferita.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat id-dokumenti kollha esebiti u l-atti kollha tal-każ.

Ikkunsidrat:

Il-fatti:

Il-kontendenti huma lkoll aħwa, ulied Genoveffa Tonna, li ġiet nieqsa fid-9 ta' Marzu 1999 u rregolat l-wirt u s-suċċessjoni tagħha permezz ta' testment ta' l-1 ta' Ottubru 1985 fl-atti tan-Nutar Dottor Joseph Cachia¹ u ħalliet bi prelegat il-mobbli kollha mill-għatba 'l ġewwa u l-użufrutt tal-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta, u ċjoe` il-fond fejn kienet tirisjedi hi (flimkien ma' bintha xebba Silvia Tonna), lill-istess bintha, inklużi l-oġġetti tad-deheb, fidda, haġar prezzjuż u flus kontanti. Genoveffa Tonna istitwiet bħala eredi universali tagħha lill-ħames uliedha u ċjoe` il-kontendenti kollha f'din il-kawża flimkien ma' oħthom Silvia Tonna fi kwoti ndaqz bejniethom.

Jidher li Silvia kienet diletanta kbira tal-oġġetti tad-deheb u kienet thobb tixtri minnu kull okkażjoni li ssib. Kellha deheb tqil u goff li jiswa l-flus² u filfatt tal-familja b'ċajta kienu laqqmuha "Zampa" tant kemm kellha deheb. Kull ma kienet tixtri kienet turih lil ħutha jew lin-neputijiet u ma kienx hemm ħabi dwar il-kwantita` ta' deheb illi kellha. Kellha fost oħrajn *chocker biċ-charms* tad-deheb li kien jiswa xi elf lira Maltin, ġiżirana twila tad-deheb bis-salib, ġiżirana ħoxna forma ta' serp, sitt brazzuletti tad-deheb ħoxnin u oħrajn irqaq, ċrieket u imsliet kollha tad-deheb u affarijiet oħra. Filfatt l-atturi esebew sett ta' ritratti³ fejn jidher deheb illi kienu jilbsu ommhom u oħthom (għaliex ommhom ġieli ħadet xi deheb minn ta' Silvia) għal xi okkażjonijiet tal-familja u anke preżentaw lista ġuramentata ta' dehebijiet⁴ li kienu jinsabu gewwa d-dar ta' ommhom li dawn jammontaw għal eluf ta' Ewro. Kemm l-atturi, kemm in-neputijiet ta' Silvia u kemm il-konvenuta ikkonfermaw illi verament kellha kwantita` kbira ta' deheb.

¹Dok G a fol 57.

²Xhieda ta' mario Tonna a fol 89.

³Dok A1-A20 a fol 30.

⁴Dok B a fol 18.

L-attur, Paolino Tonna xehed illi fl-aħħar xhur ta' ħajjitha, oħtu Silvia kien jaraha tpoġġi d-deheb ġo basket oħxon u kienet taħbih f'postijiet differenti meta tkun hierġa għall-isptar.⁵ Jixhed ukoll illi Silvia kienet tkellmu fuq kollox u kienet tafdah ħafna u kienet qaltlu li d-deheb jinsab għandha u biex jieħu ħsiebu hu. Fl-aħħar xhur ta' ħajjitha, Silvia kienet tiċċajta miegħu illi jekk ikun il-każ, lesta tbiegħ id-deheb kollu u ġġib lil xi hadd min jieħu ħsiebha minnflok tqabbad lil hutha⁶ u dan juri illi kien hemm kwantita` kbira ta' deheb sabiex setgħet tagħmel dan.

Il-konvenuta minn dejjem kienet viċin ħafna ta' ommha u ta' oħtha u kienet dejjem ġejja u sejra għandhom. Filfatt meta t-tfal tagħha kienu għadhom żgħar kienu jqattgħu tmiem il-ġimgħa għand in-nanna u z-zija tagħhom. Għalhekk kienet midhla ħafna tal-ħajja kwotidjana tagħhom u bla ma trid anke taf x'kellhom u ma kellhomx ġewwa d-dar, ħaġa normali jekk kienet tqatta' ħafna ħin hemm. Għalhekk kienet xi ħaġa pjuttost naturali illi fl-1997, il-konvenuta ġiet maħtura prokuratriċi ta' ommhom u oħthom bħala amministratriċi tal-affarijiet kollha⁷ meta ommhom kellha tnejn u tmenin (82) sena u saħħitha ma baqgħetx bħal qabel u għalhekk ma kenitx għadha tiflaħ tmur il-Bank sabiex issarraff iċ-ċekkijiet tal-pensjoni u oħthom kienet marida fis-sodda u b'saqajha t-tnejn amputati. Hadd mill-atturi ma sab oġġezzjoni li ssir prokura favur il-konvenuta. Skont l-atturi, fl-aħħar snin li kienet ħajja ommhom, kienet tħalli f'idejn il-konvenuta, għax din kienet tkun dejjem id-dar tagħhom, tamministra l-flus u tagħmel kollox hi. Apparti minn dan, il-konvenuta kienet tieħu ħsiebhom, issajrilhom, tnaddaf u tagħmel dak kollu li kien hemm bżonn. Il-konvenuta Cacciattolo kienet tamministra kollox hi peress illi ommhom kienet għajjiet u oħthom ma setgħetx tiċċaqlaq. L-atturi jixhdu li ommhom kienet tgħidilhom li

⁵ Fol 381.

⁶Fol 380.

⁷Fol 53.

hemm xi flus fil-kexxun u fil-ħwejjeg u kienet tpoġġihom hemm u li kienet tużahom Carmen biex tużahom f'dak li kien hemm b'żonn. Filfatt il-konvenuta tikkonferma illi meta kienet issarraġ iċ-ċekkijiet ta' ommhom u oħthom, kienet titfagħhom fil-kexxun⁸.

Il-konvenuta dejjem ċaħdet li kellha prokura a favur tagħha mingħand ommha u oħtha Silvia kemm in eżami u kemm in kontro-eżami u inizjalment kienet ċaħdet illi kienet issarraġ iċ-ċekkijiet ta' ommha u oħtha iżda mbagħad ammettiet illi verament kienet issarraġhom tali ċekkijiet⁹.

Fis-16 ta' Ottubru 2002, il-konvenuta rċiviet korrisondenza mid-Dipartiment tas-Sigurta Soċjali¹⁰ u dan bħala **prokuratriċi** ta' oħtha Silvia Tonna fejn giet infurmata illi oħtha kien ingħatalha ħlas żejjed ta' Lm428.242 u dan l-ammont kien qed jitnaqqas mill-benefiċċji tal-konvenuta.

In vista ta' din il-korrisondenza, fid-19 ta' Novembru 2002, il-konvenuta bagħtet ittra ufficjali lil hutha s-subien (atturi f'din il-kawża) sabiex tavżahom b'tali rifiżjoni ta' flus u peress illi "**hija ġia prokuratriċi**"¹¹ ta' oħtha Salvina sive Silvia Tonna tinsab obbligata li tirrifondi" lid-Dipartiment imsemmi. L-atturi pprezentaw ukoll kopja ta' prokura ġenerali¹² magħmula minn Genoveffa Tonna u Silvia Tonna a favur tal-konvenuta Carmen Cacciattolo quddiem in-Nutar Dottor Sandro Schembri Adami datata 30 ta' Settembru 1997 u din il-prokura giet konservata fl-atti tan-Nutar suriferit għal-effetti kollha tal-liġi. Mid-dati indikati jidher illi din il-prokura giet magħmula fl-aħħar snin qabel ma ġew neqsin Genoveffa u Silvia Tonna. Apparti minn hekk fil-kawża 21/03, fix-xhieda tagħha tas-7 ta' Marzu 2003, il-konvenuta tgħid illi hi kienet "prokuratura ta' ohti Silvia u kont immur insarfilha c-ċekkijiet tas-social services".

⁸ Xhieda ta' Paolino Tonna a fol 113.

⁹ Seduta 11 ta' Gunju 2015.

¹⁰ Dok A a fol 20.

¹¹ Dok K a fol 19.

¹²Dok F a fol 53.

Genoveffa u Silvia ma kinux jemmnu bil-Banek u allura kienu jaħbu l-flus kontanti d-dar - fil-basktijiet, fiż-żraben, fil-kowtijiet u taħt il-gwardarobba.

Genoveffa Tonna kellha pensjoni tar-romol ta' Lm1,875 ekwivalenti għal erbat elef, tliet mija u sittin ewro (€4,360) fis-sena. Kellha Għajnuna Medika ta' Lm283 fis-sena li jigu ekwivalenti għal sitt mija u disgħa u ħamsin ewro u ħamsa u sebgħin centeżmu (€659.75), u kellha bonus ta' Lm104 li jigu ekwivalenti għall-mitejn u tnejn u erbghin ewro u sitta u għoxrin centeżmu (€242.26).

Silvia Tonna kellha pensjoni ta' Lm1,725 annwali li jigu ekwivalenti għal-erbat elef u tmintax-il ewro u sbatax-il centeżmu (€4018.17) annwali. Din ibbażata fuq is-sena 1997.¹³ Peress illi l-attur Paolino Tonna kien jimlilhom l-karti tal-*income tax* kien jaf xi jdaħħlu fis-sena u kien iħalli kopja ta' dawn id-dokumenti għand ommu u oħtu. Jixhed Paolina Tonna illi darba minnhom daħal l-ilma fil-kamra tas-sodda u għajtulu biex jgħinhom inehħuh, kien taqqab toqba 'l isfel ħalli jkun jista' joħroġ l-ilma u meta beda jneħħi l-affarijet ta' ġol-kamra, waqqfuh għax kien hemm xi flus jew haġar li ma riedux juruh bih. Apparti minn hekk ommu kienet turih envelopp go kexxun li kellu tmien mitt Lira Maltin ħalli jużawhom għal-funeral tagħha meta tiġi nieqsa.

Silvia Tonna kienet ilha marida minn eta` tenera u kienet anke tieħu ħafna medicina għal dan il-mard. Ommha, Genoveffa, kienet tieħu ħsiebha hi, iżda mbaġhad meta ġiet nieqsa, il-konvenuta marret toqgħod ma' oħtha ġewwa l-appartament numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta. Dan għaliex Silvia Tonna sfat b'żewġ saqajn amputati u kienet kważi għamja u għalhekk ma kinitx ta' waħedha u bilfors kien hemm il-bżonn li xi ħadd jieħu ħsiebha. L-atturi xtaqu illi jdaħħluha go *home* iżda l-konvenuta daħlet għal din ir-responsabilita` li tieħu ħsiebha hi. Peress li kienet toqgħod viċin, proprju ħames kantunieri 'l bogħod minn oħtha, kienet armla u t-tfal tagħha kienu kollha ħargu mid-dar,

¹³Dok PT7 a fol 219.

iddeċidiet illi tittrasloka għand oħtha u dan sabiex tkun tista' ttiha l-kuri u l-assistenza kollha meħtieġa. Min-naħa l-oħra l-atturi jargumentaw illi l-konvenuta għamlet din il-mossa sabiex tkun tista' żżomm il-pussess hi tal-assi kollha ta' ommhom u oħthom u tieġu dak kollu li riedet *ad insaputa* tagħhom.

Għaxar xhur wara li giet nieqsa Genoveffa, giet nieqsa Silvia fil-11 ta' Jannar tas-sena elfejn (2000) intestata¹⁴. Wara li giet nieqsa Silvia, il-konvenuta baqgħet tabita gol-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta, u għalhekk kellha pussess tal-assi ereditarji kollha u ċjoe` kellha l-pussess materjali tad-dar u tal-assi li kienu jinsabu ġewwa d-dar, u skont l-atturi baqgħet tamministra hi l-assi ereditarji tagħhom. Paolino jixhed illi "Issa meta mietet oħtna Silvia, id-dar giet waħedha, il-konvenuta baqgħet toqgħod mingħajr awtorita` ta' hadd, baqgħet tamministra l-affarijiet; aħna hallejniha għalkemm m'għandhiex prokura bħal din; tajniha prokura bil-fomm, baqgħet tagħmel kollox hi",¹⁵ kienet tamministra kollox hi u hallew f'idejha biex tqassam l-affarijiet. Skont il-konvenuta baqgħet biss għal xahar u aktar tard tat verżjoni illi damet hemm għal xahrejn u nofs u eventwalment tat verżjoni oħra illi qagħdet hemm għal xi ġimagħtjen biss. Jumejn wara li mietet Silvia, l-attur Paolino Tonna kien mar fil-fond fejn kienet toqgħod oħtu u jsib lill-konvenuta flimkien mat-tfal u t-tfal tat-tfal, din ġrat darbtejn u wara l-konvenuta baqgħet toqgħod hemm.

L-atturi ppruvaw jiltaqgħu mal-konvenuta sabiex jaraw kif se jinqasam il-wirt bejniethom meta Silvia kienet giet nieqsa iżda l-konvenuta dejjem gabet xi skuża, sakemm sitt xhur wara l-mewt ta' oħthom irnexxilhom jifthemu sabiex jiltaqgħu. L-atturi jishqu illi l-konvenuta ma riditx tiltaqa' qabel, sabiex ikollha ż-żmien kollu neċessarju biex tieġu dak li riedet minn gol-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta. Meta ltaqgħu, il-konvenuta uriethom envelopp

¹⁴Dok G a fol 62.

¹⁵Fol 141.

b'zewgħt ġizirajjen imkissrin fih u nfirmathom illi dak kien id-deheb kollu li kien hemm.

Kien biss wara sitt xhur mill-mewt ta' Silvia illi l-atturi ndunaw kemm ġew neqsin oġġetti. Sabu l-gwardarobbi u l-kxaxen vojta, taħt it-taraġ fejn ommhom kienet ilha erbġhin sena twarrab u trekken l-affarijiet sabuh sbarazzat. Sabu neqsin frigġ, forn zġħir u televixin, inkwadri u ornamenti oħra tat-tiżjin, u tapit aħmar. Id-dar kienet kważi vojta. Kull meta talbu spjegazzjoni għall-affarijiet neqsin speċjalment id-deheb mingħand il-konvenuta dejjem kienet tgħidilhom illi ma tafx bihom jew saħansitra li ma kienx jeżisti dak id-deheb. Apparti minn hekk sabu l-għamara kollha vojta u l-post fejn ommhom kien ilha ħafna trekken xi affarijiet u flus kien vojta. Hadet ukoll xi dokumenti u ritratti tal-familja. Rigward il-*fridge* u t-*television*, il-konvenuta l-ewwel qalet illi Silvia riditha teħodhom u wara tgħid illi hadet permess mingħand l-attur Lino Tonna¹⁶.

Rigward id-deheb, il-konvenuta biddlet ħafna verżjonijiet u kkontradixxiet lilha nnfisha. Dan joħroġ ċar mix-xhieda li tat fil-kawża 21/03 fl-ismijiet *Carmen Cacciattolo vs Mario Tonna* illi tagħha ġew esebiti traskrizzjonijiet. Fis-seduta tas-7 ta' Marzu 2003 f'dik il-kawża Carmen kienet xehedet "rigward id-deheb li oħti kellha fil-kaxxa ngħid jien li **qatt ma rajtha**¹⁷. U mbagħad fit-3 ta' April 2003 reġġhet xehedet "mhux qatt ma rajtha. Rigward id-deheb jien nixtieq nippreċiza li **mhux il-kaxxa tad-deheb qatt ma rajt**; pero l-kaxxa tad-deheb jien **qatt ma ftaħtha**. Din il-kaxxa kienet tathieli oħti Silvia biex inżommha. L-kaxxa ħadtha id-dar għandi, il-kaxxa erfajtha f'post, u l-kaxxa kienet magħluqa u jien żgur li ma ftaħtiex. Iċ-ċavetta kienet għandi. Meta mietet oħti Silvia, jien ma kellix moħħ". Kompliet tgħid il-konvenuta: "Mario kien qal li oħti Silvia kellha kaxxa tad-deheb. Jien dak il-ħin għidtlu, vera għandi kaxxa u kif mort id-dar jien

¹⁶Fol 135

¹⁷Fol 131.

fettilli niftaħha u fil-kaxxa sibt brazzuletti tat-tfal, għat-tfal tiegħi u għat-tfal ta' wieħed minn ħuti. Kien hemm indikat karta għal min kienu dawn il-brazzuletti. Dawn kienu bil-kitba ta' oħti Silvia bil-firma tagħha”.¹⁸

Id-dokument li nstab f'din il-kaxxa kien indirizzat lil Nadia Brincat¹⁹ (It-tifla tal-konvenuta. L-omm u l-bint ma kellhomx relazzjoni tajba ma' xulxin.) biex tqassam il-brazzuletti hi iżda l-konvenuta qabdet u qassmithom hi mingħajr ma tagħat il-brazzuletti lil Nadia Brincat. Il-konvenuta tgħid illi tat il-brazzuletti spettanti lil ulied Nadia Brincat kif ukoll lilha personali waqt il-laqgħa li kellha ma' ħutha, dak inhar li iltaqgħu sitt xhur wara l-mewt ta' oħthom, iżda mix-xhieda johroġ illi Nadia qatt ma kienet preżenti f'dik il-laqgħa u għalhekk qatt ma setgħet irċieviet l-ebda deheb. Nadia Brincat ċaħdet dan kollu kemm f'dawn il-proċeduri²⁰ u anke fil-proċeduri mibdija minn Carmen. Filfatt Carmen ma kinitx tellgħet lil bintha Nadia Brincat tixhed f'dawk il-proċeduri u għalhekk Brincat tat ix-xhieda tagħha minn jeddha. Il-verżjoni ta' Nadia giet ikkorroborata minn żewġha Kevin Brincat.²¹

Il-konvenuta kompliet tbiddel il-verżjoni tagħha u fil-proċeduri l-oħra tgħid illi apparti dawk il-brazzuletti “dejjem għidt u nerga' ngħid illi oħti kellha d-deheb ieħor, jien ma nafx fejn mar”²². F'xhieda oħra quddiem il-perit legali tal-kawża l-oħra, terga' tibdel il-verżjoni u tgħid illi id-deheb Silvia qassmitu f'ħajjitha u ma tafx lil min tagħtu.²³ Verżjoni oħra hija illi dwar l-oġġetti tad-deheb kienu jifhemu Silvia u ommha lil min jagħtuhom u lilha kienu jgħidulha lil min kienu tawhom. Lil bintha Nadia, it-tifla tawha l-bičča l-kbira tad-deheb. Tgħid illi dan

¹⁸ Fol 155.

¹⁹ Dok K a fol 79.

²⁰ Fol 414.

²¹ Fol 430.

²² Fol 136.

²³ Fol 181.

id-deheb ingħata meta ommha kienet għadha ħajja u wara l-mewt t'ommha ma rat xejn iżjed minn dan id-deheb²⁴.

Is-subien tal-konvenuta xehedu illi zithom Silvia kienet ġeneruża u kienet tixtrilhom rigali tad-deheb lil erba' li huma²⁵ u kull meta kienu joħorguha, hu jew ħutu jew isiefri magħha jew iwassluha l-isptar, dejjem kienet tixtrilhom l-affarijiet u ttihom il-flus u anke rigali tad-deheb. Jixhdu ukoll illi Silvia kienet tagħti ħafna rigali lin-*nurses* u lit-tobba. Il-konvenuta tgħid ukoll illi Silvia nefqet ħafna flus fil-mediċini li kienet tiehu u għalhekk il-flus tal-pensjoni marru kollu għall-infieq ta' tali mediċini, iżda parti minn dawn il-mediċini kienet teħodhom b'xejn.²⁶

Fit-12 ta' Mejju 2009 l-atturi ppreżentaw mandat ta' qbid ġewwa l-proprjeta` tal-konvenuta u ċjoe` numru 3, Triq San Federiku, Valletta li ġie eżegwit fit-22 ta' Mejju 2009. Instabu fil-proprjeta` tagħha t-*television colour 24*, l-*fridge freezer*, d-*dehumidifier* u forn żgħir abjad li qabel kienu ġewwa l-proprjeta` ta' Silvia. Instabet ukoll gakketta tar-*red fox* li l-attur Mario Tonna kien ta lil Silvia u kienet tiswa mal-ħames mitt lira Maltin.²⁷ Fis-*safe* illi kellha l-konvenuta d-dar, il-marixxal sab brazzulettta, arloġġ tad-deheb, *gold earring flowershape*. Apparti dan, l-atturi ppreżentaw bħala xhud lil Stephanie Falzon,²⁸ li tiġi l-ex-mara ta' wieħed mit-tfal ta' Lino Tonna illi toqgħod fl-istess triq fejn kienu joqgħodu id-defunti li kkonfermat illi darba rat lis-subien ta' Carmen – Piero u Tonio joħorgu l-*fridge freezer* li kienet tinsab ġewwa l-fond ta' Silvia. Kienet tara lill-konvenuta kuljum ħierġa b'basktijiet mimlijin minn hemm ukoll. Ikkonfermat illi kemm Silvia u kemm Genoveffa kienu jħobbu jilbsu d-deheb u għarfet ir-ritratti esebiti, u li wara l-mewt ta' Silvia, il-konvenuta biss kienet toqgħod ġewwa dak il-fond.

²⁴Fol 186.

²⁵Fol 492, 514.

²⁶Fol 39 et seq.

²⁷Fol 396.

²⁸Fol 444.

Paolino xehed li wara ħafna żmien li ġiet nieqsa Silvia, il-konvenuta avviċinatu u offrietlu ċurkett bħala tifkira ta' ommhom iżda ma aċċettaħx. Dan wara illi kienet qalet li ma baqax aktar deheb u li ma kinetx taf fejn hu. L-attur ċert illi dan kien qiegħed mal-kwantita` ta' deheb illi kien jinsab ġewwa d-dar t'ommhom. Dan iċ-ċurkett kien t'ommhom u kienet hallietu lil Silvia.

Sentejn wara l-mewt ta' Silvia, Mario xtara l-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta iżda l-konvenuta ma riditx ittih iċ-ċavetta u bdiet tmur minn wara dahru ġol-proprjeta` tiegħu. Din hija konferma illi l-konvenuta kienet baqgħet tmur tiegħu l-affarijiet minn ġewwa l-fond f' Strada Stretta saħansitra wkoll wara li Mario kien xtrah hu.

Tliet snin wara l-mewt ta' Silvia, l-konvenuta fetħet kawża għall-kumpens ta' servigi kontra ħutha l-atturi f'dawn il-proċeduri,²⁹. L-atti ta' din il-kawża ġew esebti f'dawn il-proċeduri u dan għaliex l-atturi riedu jressqu l-verżjonijiet differenti illi l-konvenuta kienet tat rigward id-deheb f'dawk il-proċeduri u li jekk hemm verżjoni waħda li hija veritjera mela l-konvenuta kellha timxi magħha u mhux tbiddilha għal-konvenjenza tagħha meta jaqbilha. Kienet proprju din il-kawża illi tefgħet il-melħ fuq il-ferita għall-atturi għax argumentaw illi l-konvenuta mhux biss rebħet il-kawża għas-servigi illi kienet rendiet lil oħtha iżda wkoll arrikkiet ruħha mill-assi ereditarji illi ma kienux spettanti lilha mentri li filfatt kellhom jinqasmu ugwalment bejniethom.

Fl-aħħar stadju ta' dawn il-proċeduri, il-konvenuta, wara li ġiet ordnata tagħti rendikont tal-assi minnha amministrati ta' Genoveffa u Silvia Tonna, ipprezentat rendikont tad-dħul u ħruġ tal-finanzi għas-snin 1997 u 1998. Id-deheb in kwistjoni ma inkwadrx f'dan ir-rendikont. Skont dokument maħruġ mid-Dipartiment tas-Sigurta` Soċjali, Genoveffa Tonna irċeviet is-somma ta'

²⁹ Kawża numru 21/03 fl-ismijiet 'Carmen Cacciattolo armla ta' Charles Cacciattolo vs Mario Tonna, Lino Tonna u Anthony Tonna' deċiża finalment mill-Qorti tal-Appell sede Inferjuri fis-17 ta' April 2009 favur ta' Carmen Cacciattolo.

€5,712.31 bħala benefiċċji soċjali għas-sena 1998.³⁰ Skont il-konvenuta, għas-sena 1997 Genoveffa Tonna irċeviet €5,503.16. L-infieq matul is-snin imsemmija, kien ta' €9,853.30 u dan għal xiri ta' ikel, konsum ta' dawl u ilma, ċilindri tal-gas, liċenza tal-televizjoni, prodotti tal-ħasil, biljetti tal-luttu u ħlas ta' ċens. Dawn l-ammonti ma ġew sostanzjati bl-ebda evidenza.

Silvia rċeviet is-somma ta' €4,609.84 bħala benefiċċji soċjali għas-sena 1998.³¹ Dejjem skont ir-rendikont tal-konvenuta, Silvia Tonna irċeviet is-somma ta' €4,281.84 bħala benefiċċji soċjali għas-sena 1999. L-infieq matul is-snin 1998 u 1999, kien ta' €6,014.96 u dan għal xiri ta' ħrieqi, mediċini u viżiti mediċi, linja tat-telefon u *telecare*, rigali u servizz ta' fattiga. Il-konvenuta għal darb'ohra, baqgħet ma pprezentatx provi dwar dawn l-ammonti.

Il-konvenuta tgħid illi fid-19 ta' April 1999, id-Dipartimnet tas-Sigurta` Soċjali informa lil Silvia Tonna li kienet ingħatat l-ammont ta' €1,124.35 fi ħlas żejjed u dan l-ammont kellu jitnaqqas f'rati mensili mill-benefiċċju tal-pensjoni. Meta giet nieqsa Silvia Tonna, l-ammont ta' €136.30 biss kien għadu tħallas u għalhekk il-konvenuta tgħid li l-bilanċ ta' €989.08 inqata' b'rati mensili mill-pensjoni tagħha. Tgħid li Anthony Tonna biss ħallasha tas-sehem tiegħu. L-attur Paolino Tonna preżenta ċekk li juri li ħallas is-sehem tiegħu.³²

Il-konvenuta tkompli tishaq illi kien hemm ammont ta' €9,529.70 li ġew mogħtija lil Lino Tonna, in kwantu għal €9,320 fi flus kontanti, €163.10 f'ċekk u €46.60 depożitu meta irritorna s-siġġu tar-roti ta' Silvia Tonna. Minn dan l-ammont tħallset l-ispiza tal-funeral ta' Silvia Tonna ammontanti għal €932.49. Bilanċ rimanenti kien ta' €8,597.21. Meta kkontro-eżaminata dwar ir-rendikont li pprezentat, il-konvenuta immedjatement bdiet tistqarr li ma tiftakar xejn,

³⁰ Dok R3 a fol 881.

³¹ Fol 885.

³² Fol 900

saħansitra qabel il-legali tal-atturi għamel il-mistoqsijiet tiegħu, kienet evażiva u isterika.

Biex jirribatti l-argumenti tal-konvenuta, l-attur Paolino Tonna jixhed illi mhux talli ma ħa l-ebda flus iżda ħallas għal ħafna operazzjonijiet mediċi ta' oħthom Silvia Tonna wara li ppreżenta skrittura li turi illi Silvia Tonna tagħtu Lm4,000 u l-ispejjeż mediċi huma indikati li inqatgħu minn dan l-ammont.³³

Minkejja l-ordni ta' din il-Qorti, permezz tas-sentenza in parte tagħha, ikkonfermata fl-appell, biex il-konvenuta tippreżenta rendikont tal-operat tagħha bħala amministratriċi tal-ġid ta' omm u oħt il-kontendenti, dan baqgħet m'għamlitux; għallinqas żgur mhux b'mod sodisfaċenti. L-atturi għamlu ħilithom kollha biex iġibu l-aħjar prova li setgħu iġibu biex jixhtu dawl fuq l-amministrazzjoni tagħha. Jirriżulta li l-konvenuta kaxkret il-parti l-kbira tal-oġġetti mobbli li kien hemm id-dar fejn kienu joqgħodu ommha u oħtha. Jirriżulta wkoll li ħadet il-kaxxa li fiha kien jinżamm id-deheb, u li din il-kaxxa kien fiha ferm iktar deheb milli qalet li kien fiha l-konvenuta. Jirriżulta wkoll li Silvia kienet diletanta ħafna tad-deheb u kienet ilha ġġemmghu għomorha kollu. Ġew esibiti ritratti li juru xi ftit minn dan id-deheb. Billi d-deheb kien fil-pussess ta' Carmen, ma kienx possibbli li l-atturi jgħibu prova aħjar milli għabu tiegħu. Ġaladarba l-konvenuta kienet żleali mhux biss lejn ħutha imma wkoll lejn il-Qorti, u naqset li tipproduċi provi li kienu fil-pussess tagħha, il-Qorti hija ġġustifikata tillikwida *arbitrio boni viri* l-valur tal-assi ta' ommha u oħtha.

Jirriżulta wkoll illi Carmen kienet tgħix m'ommha u m'oħtha; ommha kienet ottoġenarja; oħtha kienet bla saqajn u għalhekk it-tnejn kienu nieqsa mill-mobilita'. Għalhekk kienu taħt il-kontroll u taħt għajnejn il-konvenuta.

³³ Fol 890 - 898

Decide

Għal dawn il-motivi l-Qorti:

1. Tiċhad it-tielet talba għaliex ikun inutli tilqagħha.
2. Tilqa' l-ewwel u r-raba' talba fis-sens li tillikwida l-assi netti ta' Genoveffa Tonna fis-somma ta' €5,000 u ta' Silvia Tonna fis-somma ta' €35,000 u tordna lill-konvenuta trodd lura din is-somma fl-ereditajiet rispettivi tagħhom.

Spejjeż a kariku tal-konvenuta.

Moqrija.

ONOR. IMĦALLEF

GRAZIO MERCIECA